

ELKE middag om kwart voor twee komt hij aanrijden. Een simpele, rode RET-bus. In tegenstelling tot de andere RET-bussen draait hij niet het Rotterdamse Stationsplein op, maar kiest een plaatsje nabij de blauwe en gele bussen van KLM en Zuid-west Nederland op het Delftseplein. Voor de ramen hangen gordijntjes.

Kwasi nonchalant komen groepjes Surinamers aangeslenterd. In de bus krijgen ze een bekertje frisdrank, waarin een dosis methadon is opgelost. Sommigen blijven nog een poosje napraten, maar de meesten zijn na vijf minuten weer verdwenen. Ze kunnen er weer even tegen. Hoeven vierentwintig uur lang niet meer bang te zijn voor onthoudingsverschijnselen. Hebben ook niet meer zo'n behoefte aan heroïne nu.

De Rotterdamse methadonbus

Het jargon

Het heroïnewereldje kent een geheel eigen jargon. Hier de verklaring voor enkele termen:

- junkie:** heroïnegebruiker
- chinezen:** heroïne gebruiken met behulp van vlam, zilverpapiertje en rietje.
- scoren:** nieuwe dosis heroïne nemen
- flash:** het 'knaeffect' na een shot
- shot:** injectie
- smack:** heroïne
- horse:** heroïne
- brown sugar:** bruine, iets goedkopere heroïne
- pak tang:** heroïne, letterlijk: het witte monster
- pusher:** iemand die nieuwe heroïne klanten wint:
- dealer:** handelaar
- afkicken:** stoppen met gebruiken
- cold turkey:** afkicken zonder medicijnen, de Amerikaanse term slaat op het kippevel dat je daarbij krijgt.
- hosselen:** beetje erbij handelen
- pellén:** uitgekleeft worden door de politie
- rippen:** iemand onder bedreiging heroïne afpersen
- high/stoned/ hooked:** onder invloed van drugs
- clean:** droog, ervan af zijn.

HEROÏNE

IN

HOLLAND

'Rotterdams methadon schijnsucces'

Van onze verslaggever
HANS MAAS

De Rotterdamse methadonbus heet een succes te zijn. Hulpverleners wijzen er trots op dat per dag veertig klanten geholpen worden. Zoals ook de medewerkers van het methadoncentrum Opo Hosu aan de Wijnhaven er trots op zijn dat zij per dag honderden verslaafden weten binnen te krijgen. Als je daar tegenover stelt dat in Amsterdam nog geen tien man op de methadonbus afkomen en dat in Den Haag zelfs pogingen gedaan werden een soortgelijke bus in brand te steken, lijkt er inderdaad sprake van een Rotterdamse succesje.

Maar wat heet succes? Worden de Surinaamse junkies in Rotterdam ook werkelijk geholpen op deze manier? Er zijn mensen die daar uitermate sceptisch over denken.

Harry Brul, een insider van de West-Kruiskade-scene, zegt: "Het enige verschil tussen een heroïne-junkie en een methadonjunkie is dat een methadonjunkie iets langzamer dood gaat. Ik ken ze allemaal, de methadonverslaafden. Ze voelen zich niet zo ziek als de heroïneverslaafden. Ze zijn nu... potent, kunnen 't zo min naar de WC, hebben. Jezelfde infecties. Ze zijn door de gemeente van de regen in de drup geholpen.

Als ze van methadon willen afkicken doen ze daar veel langer over. Rotterdam bestrijdt brand met vuur. Het is hetzelfde als wanneer je iemand die verslaafd is aan bier jenever gaat geven."

Twee walletjes

Door het geven van methadon zou de behoefte van verslaafden aan heroïne afnemen. Toch sprak ik de laatste weken in Rotterdam en Amsterdam met diverse junkies die zeiden dat ze beide stoffen grif door elkaar gebruikten.

Op de Zeedijk en rond de West-Kruiskade wordt niet zoveel methadon als heroïne verhandeld. Een vaste bezoeker van een drugsparade in de Josephstraat zei me: "Het is de kunst om een goeie methadondosis voor jezelf vast te stellen. Als die niet te hoog is kun je nog prima scoren op heroïne. Je eet van twee walletjes, hè? De heroïne voor het lekkere en de methadon om het niet koud te krijgen.

Andere jongens doen het weer anders. Die nemen juist een extra portie methadon. Als je maar genoeg methadon neemt knal je ook lekker door."

Op de zwarte markt wordt methadon vooral in pillen verhandeld. De pillen lekken uit het methadonprogramma van de GG en GD of komen bij artsen vandaan. Frits van de Ak-

De Zeedijk: ook bloeiende illegale methadonhandel

ker, medewerker van de Surinaamse stichting Srefidensie in Amsterdam, zegt: "Er zijn huisdokter die soms honderd methadonpillen tegelijk meegeven aan een patiënt. Je moet rekenen dat de verslaafden uitermate geraffineerd kunnen manipuleren. Ze weten soms uitstekend hoe ze op een dokter moeten inspelen."

Aantijgingen

Van Srefidensie komt meer kritiek op het Rotterdamse methadonprogramma. Twee veldwerkers van deze stichting hielden kort geleden een onderzoek onder de klantenkring van Opo Hosu. Ze wilden 'objectief' vaststellen hoe de methode in de Maasstad werkt. In hun rapportage staan enkele niet malse aantijgingen.

Een paar citaten: "Om klanten te werven voor het methadonprogramma worden junkies bedreigd met stopzetting van hun sociale uitkering."

En: "De aanpak in Rotterdam is zo vrij dat verslaafden zelf hun doses methadon mogen bepalen."

En: "Als de jongens eenmaal flink verslaafd aan de methadon zijn worden ze opgepakt door de politie. Officieel moeten ze volgens het methadonprogramma op het politiebureau ook methadon kunnen krijgen. In werkelijkheid worden ze droog gezet en krijgen ze pas een portie als ze namen van dealers noemen."

Frits van de Akker: "Het grootste misverstand bij de methadonverstrekking is dat de criminaliteit erdoor zou verminderen. Het tegendeel is het geval. Door gebruik van methadon verliest de verslaafde zijn paranoia en gaat veel minder dwangmatig op het dievenpad. Een zielige heroïnejunkie breekt in paniek een auto open en loopt vaak tegen de lamp. Komt

ker, medewerker van de Surinaamse stichting Srefidensie in Amsterdam, zegt: "Er zijn huisdokter die soms honderd methadonpillen tegelijk meegeven aan een patiënt. Je moet rekenen dat de verslaafden uitermate geraffineerd kunnen manipuleren. Ze weten soms uitstekend hoe ze op een dokter moeten inspelen."

'Weggegooid'

Het Amsterdamse VVD-raadslid Goekoop raadde wet-houder Vorrink aan om eens naar de Rotterdamse methadonbus te gaan kijken. Dat liep zo aardig, zei hij. (Overigens hadden zijn Rotterdamse VVD-collega's tegen de komst van die bus gestemd). Het gevolg was dat Amsterdam acht ton in eenzelfde busproject stopte. "Weggegooid geld," zeggen de mensen van Srefidensie, "en niet alleen omdat er nog niet meer dan tien verslaafden mee geholpen worden."

Srefidensie-directeur Freddy Axwijk zegt: "In Rotterdam passen ze zogenaamd de geïntegreerde methode toe. In de praktijk betekent dat dat Opo Hosu een blanke staf heeft. Volgens mij is dat een slechte methode om het vertrouwen van de zwarte minderheid te winnen. De blanke mensen weten niet in te spelen op de identiteit van de Surinamers."

Het Rotterdamse succes is een schijnsucces. Logisch dat er jongens zijn die op de gratis methadon afkomen, zeker als ze de vrijheid hebben om buiten de deur nog een dubbele portie te nemen. Wij daarentegen zien veel meer heil in afkickboerderijen en een goede nazorg, vooraf een goede nazorg. Met onderwijs- en huisvestingsprogramma's bereik je veel meer dan met methadon."

Conflict

Kort geleden stapten zeven stafleden van Opo Hosu na een intern conflict op. Jules Boerma, een van de zeven, zegt: "Er wordt gesjoemeld met cijfers. Er zouden sinds oktober vorig jaar al 14 mensen zijn afgekickt

en 55 mensen aan werk zijn geholpen. In werkelijkheid zijn er maar 3 mensen clean geworden en is er helemaal niemand aan werk geholpen. De leiding geeft de verslaafden alleen maar een bed, ten maaltijd en een dosis methadon.

Wij wilden die mensen helpen ervan af te komen. Maar dat mocht kennelijk niet. De verslaafden werden alleen maar zwaarder verslaafd gemaakt."

De staf van Opo Hosu weigert commentaar te geven op de aantijgingen. Arts Els Noorlander: "Het gevaar is te groot dat ik dingen zeg die verkeerd overkomen. Laatst zei ik tegen een krant dat de verslaafden hier als wrakken binnenkomen, met beri beri, schurft, rotte tanden, wormen, ontstekingen. Ik zei erbij dat wij de mensen zoveel mogelijk met rust willen laten. Dat als iemand tien kilo aankomt ik dat al een succes vind."

Molukkers

Nou, ik heb het wel geweten dat ik dat zei. Onze Molukse klanten namen het me enorm kwalijk dat ik iets over schurft had gezegd. Dat ligt bij die mensen heel gevoelig. Er bestaat een groot taboe op huidandoeningen. Nee, ik zeg niks meer, ik verbind u wel door met een ander staflid."

Dat doorverbinde werd vervolgens een schier eendolze geschiedenis. Iedereen verschuold zich achter iedereen, totdat er een speciale stafvergadering gehouden werd om te overleggen of er antwoord gegeven kon worden op een paar simpele vragen van Het Vrije Volk. Resultaat: geen commentaar. Opo Hosu (hetgeen toch Open Huis betekent) houdt de deur op slot.

Uit de fouten die door Opo Hosu gemaakt worden mag niet geconcludeerd worden dat geen enkel methadonprogramma goed werkt. Vooral in Amerika,

dat al veel langer met een heroïneprobleem worstelt, zijn enkele goede resultaten geboekt. Voorwaarde voor een positief resultaat is echter steeds dat er een waterdichte controle op de verslaafden bestaat en dat niet de methadon, maar de sociale begeleiding de hoofdzaak vormt.

Liegen, stelen

Drugsverslaafden zijn per definitie onbetrouwbaar. Of zoals de Rotterdamse psychiater J. H. van Epen schrijft: "Als gevolg van zijn verslaving heeft de verslaafde een levenswijze aangeleerd waarbij liegen, stelen, chanteren, manipuleren, gebruiken van medemensen en zich onttrekken aan verantwoordelijkheid op de voorgrond staan."

Indien men zich gedurende een aantal jaren een dergelijke wijze van leven heeft aangeleerd, is het nauwelijks te veronderstellen dat men als gevolg van een methadonbehandeling niet door zou gaan met stelen, liegen, chanteren en druggebruik."

Het komt vaak voor dat afgekicken van methadon verslaafd raken aan andere drugs, zoals speed, slaappiddelen, cocaïne, valium of alcohol. Een ex-heroïnegebruiker kan binnen enkele maanden een ernstige alcoholverslaafde zijn, terwijl iemand die nooit drugs gebruikt heeft er meestal vele jaren over doet om aan koning Alcohol onderdanig te worden.

Misverstand bestaat er ook over het gevaar van methadon. Methadon zou een vriendelijk soort heroïne zijn. Toch stierven er in New York in 1973 181 personen aan een overdosis methadon, terwijl er 'slechts' 98 heroïneoverdoden waren. Teveel methadon geeft ademhalingsmoeilijkheden, bewustzijnsverlaging, en verstopping. Het afkicken van methadon duurt langer dan het

afkicken van heroïne, maar is meestal minder hevig.

Afkicken is trouwens voor iedereen iets anders. De een voelt zich alleen maar een beetje 'griepig', de ander ligt nagenoeg op sterven. De verbeelding en de gezondheid spelen daarbij een grote rol. Een hulpverlener zei me dat hij eens een bekertje frisdrank aan iemand gegeven had zonder methadon. De volgende dag zei het slachtoffer dat hij sinds tijden niet zo lekker geslapen had.

Strengere controle

In New York zijn 166 methadonklinieken waar 33.000 patiënten behandeld worden. Toch blijkt de behandeling maar voor 7% van het cliëntenbestand gunstig uit te pakken. Veel gunstiger resultaten zijn geboekt in Californië. De reden daarvoor is dat de behandeling gepaard gaat met intensieve groepstherapie, maatschappelijk werk, begeleiding van familie, onderwijs en hulp bij het zoeken van een baan. De controle op de verslaafden is daar uiterst streng.

Hoewel dokter Van Epen, die ook adviseur van Opo Hosu is, uitgaat van de structurele onbetrouwbaarheid van verslaafden en hoewel hij bovendien beweert dat een afgekicke nog minstens twee jaar gevaar loopt in zijn oude gewoonte terug te vallen, kwam hij op een heroïneconferentie in Amsterdam ook tot de volgende uitspraken.

"In Rotterdam hebben we van urinecontroles afgezien, omdat deze extreem kostbaar zijn, vaak niet betrouwbaar zijn en bovendien door de patiënten vaak als een vorm van onderdrukkende controle worden opgevat."

Van Epen vindt bijgebruik van heroïne geen zonde, en leekage van methadon uit het pro-

gramma ook niet. Het gaat hem erom de drempel van de behandelkamer zo laag mogelijk te houden en zo het vertrouwen van de verslaafden te winnen. In de praktijk van Opo Hosu lijkt deze wil om het vertrouwen van de verslaafden te winnen zo hemelbestormend groot te zijn dat het negatief uitwerkt.

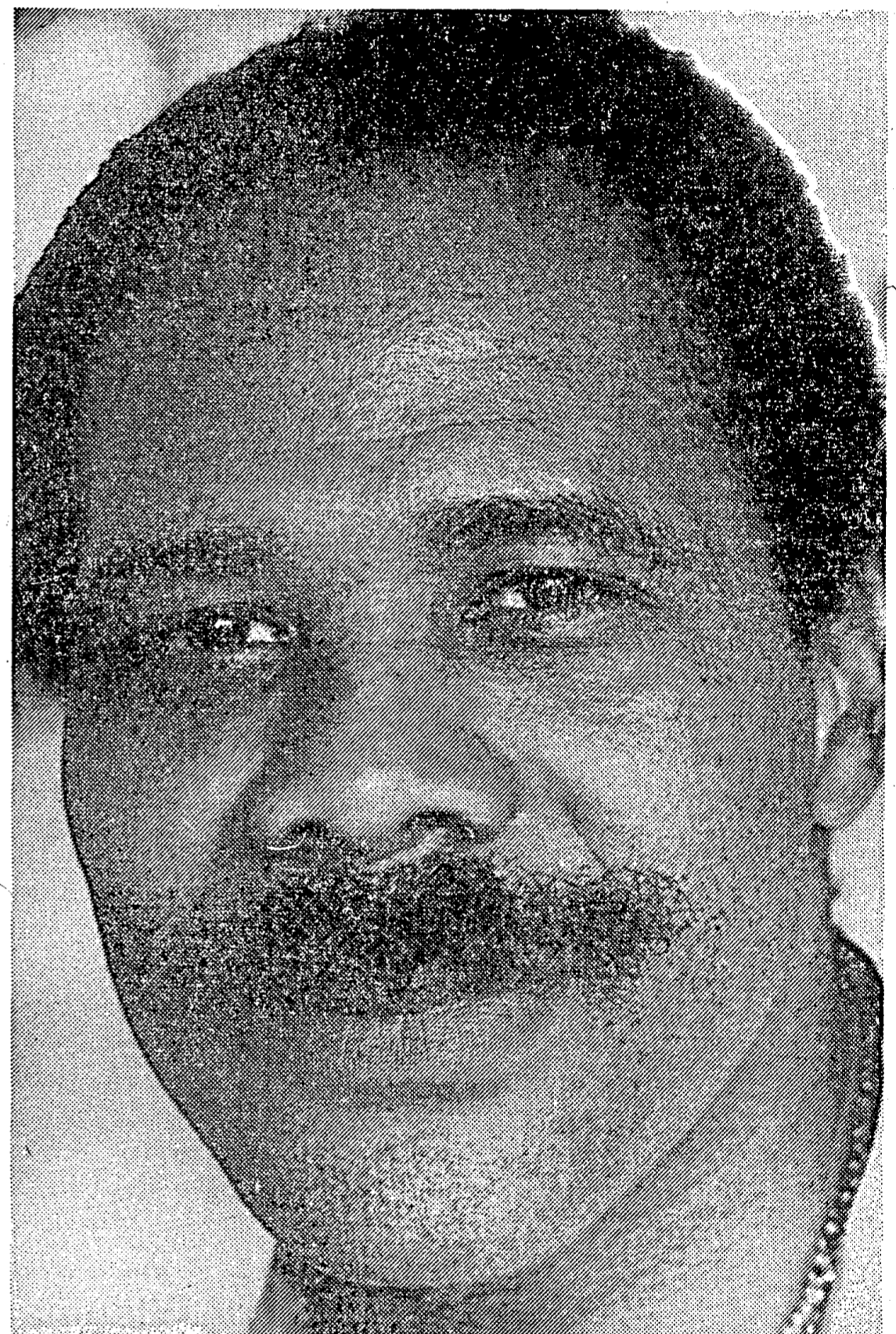
Els Noorlander zei een paar maanden geleden tegen een verslaggever van Vrij Nederland: "Een paar Surinaamse medewerkers heb je beslist nodig. Je kunt kleine foutjes maken, iets miszeggen, waardoor ze weglopen zonder te zeggen waarom."

Freddy Axwijk van Srefidensie zegt daarvan: "Zo'n uitspraak is typerend. Er spreekt angst uit. Ze beheersen de taal van de Surinamers niet. Ze kunnen de Surinaamse junkie niet aanspreken op zijn gevoelens van saamhorigheid en nationalisme. En daarom durven ze hem ook niet hard aan te pakken. Terwijl dat toch de enige manier is."

Uit de prut

Echt, de afkickbereidheid van de Surinamers is veel groter dan ze denken. Die junkies schamen zich rot tegenover hun familie en andere landgenoten. Ze willen maar wat graag uit de prut omhoogkruipen. Alleen lukt dat niet met dat zachte methadongedoe. Op onze afkickboerderijen geneest veertig tot vijftien procent van de mensen. De jongens zijn ons dankbaar voor de droge, harde aanpak. En door de nazorg, vooral die nazorg, krijgen ze vertrouwen en aandacht.

Nee, geloof mij nou, methadon is gewoon een nieuw middel van de blanke om de zwarte eronder te houden."

Freddy Axwijk: "Methadon onderdrukt."